

НАША
ВИТАНА
СРБИЈЕ
БЕОГРАД

www.nive.rs

ЊИВА

Ратарски недељни лист.

Број 46.

14. (1.) новембра 1915.

XVIII. год.

Претплата је: 3 круне на целу годину.
Излази сваке недеље.

Уредништво и наклада «Њиве» је:
Budapest, Egyetem-utca 4.

Излази и на мађарском, словачком, рушњачком, румунском и немачком језику.

Запарложене њиве.

Наши ратари нису никада стојали пред мучнијим послом, но што стоје сада. Чује се са многих страна, а туже нам се и писмено, да су јесењи пољски радови — местимице и због многе кише — тако јако заостали, да тога није било још никада да су тако силне њиве остале неузоране, непосејане, запарложене. Нестало је земљорадника на милионе, те су баш отуда силне њиве запарложене, што нема кога да их узоре, подрља, усеје и повлачи — као што ја то урађено ономлане, па још и лане. Но ипак не клонимо духом, уздајмо се на неисцрпиву снагу нашега ратара, која још није никада малаксала ни омахнула.

Свима нама, који нисмо на ратишту

него смо још на своме огњишту, света је дужност: да удруженом снагом, да мобом, узоремо и засејемо њиве свију оних, који то не могу сами, па су спали на нашу помоћ. Видимо ли њиву која није још урађена, сматрајмо је, да је као оно залутало дете што је изгубило своју мајку, па је тражи; узмимо, да је та њива исто што рађен немоћни војник, коме смо дужни да помогнемо и као браћа, као родољуби, као патриоте.

Не питајмо чија је та запарложена њива, него помислимо, да нас не обара само губитак стрељачкога јарка, рова, него нас обара упарложивање, те губитак наших њива. На то ваља да помишља свако који љуби своју децу, своју породицу, своју домовину — јер запарложена њива је

Н
И
В
А
Б
И
В
И
О
Т
Е
К
А

Исто то, што је покварени топ, што је пребијена пушка; што је отети стрељачки јарак из којег су нас избацили; запарложена њива је исто као оно убојни ред којег је непријатељ пробио и развијао.

Ако смо лањске јесени, ако смо прошлога пролећа, радили сваки за двојицу — радимо сада, без приговора, за њих тројицу, за четворицу, да нам наше, Богом благословене, њиве не буду буњишта сваке коровине.

Знамо ми врло добро све оне тешкоће, које се испречавају раду наших честитих ратара. Чујемо ми и то, како по неки уздише: те се тешкоће не могу већ да савладају — јер немамо више ни сиреге волова ни спреге коња — на кози се не може орати — а дечија рука не може да влада са плугом, ни да замахује са мотиком. Па зар се оно пре године дана није чинило немогућно да надбијемо оне милијоне руске војске? Прегаштво и дурашност наше јуначке војске савладало је и ту грдно надмоћну силу. Кад један баталијон не може да освоји неки брег, полети му у помоћ други па и трећи и напоскон брег се победи. Наше јуначке војске само с тиме побеђују, што једна другу непрестано потпомажу. Поједине чете појаве се час овде, час онде; појаве се свуда где год треба да се извојује победа. Тако и чете земљорадника не ваља да остају где су, на једноме месту, него треба да се крећу са онога места, где је рад већ довршен, па да иду у она места, где још има за њих рада.

Треба да се удруже становници не само у једноме селу, него похитајмо и из другог па чак и из трећег села у помоћ онима газдама, који немају раденика. Помозимо ако треба чак и онима, са којима нисмо у љубави, са којима се још терамо судом; јер сада у ово тешко ратно време треба да занеми свака срчба, да престане свака распра, треба сви да се ујединимо у дивној врлини домољубља, у светој грађанској слози. Нека нас у ово тешко доба деле само бразде и плотови, али у души, у мислима, у осећајима и у жељама ваља сви да смо једно. Велики поседник нека помогне маломе газди а мали нека притече у помоћ великоме — јер само ћемо тако, с Божјом помоћи, дочекати оне дане, којима се надамо, које тако жељно чекамо, оне дане мира, дане рада, дане свога препорођаја.

Но овај велики рад наш не може се радити на памет, без плана, без распореда, као што се ни војска наша не бори на сумце, без распореда.

Раширимо у опћини, у земљорадничкој задрузи, у читаоници, велику мапу нашега сеоскога хатара, па је проучимо онако исто пажљиво, као што је проучавају војсковође. Нађемо ли по тој мапи такве потесе, које плуг још није заорао, потецимо одмах тамо у помоћ, да и те потесе спасемо за велику жетву народну. Нека поједини приме се да буду народни пољари, нека обиђу цео сеоски хатар, па нека као будни чувари јаве одмах и сеоским погла-

варима и вишој власти где и на коме би месту ваљало помоћи.

Хајд на ноге, вредна браћо, млађа и старија! Да удруженом бригом и снагом разоремо запуштене, упарложене њиве!

Помислите само на то: како ће нам бити стид да погледамо у очи нашим јунацима, кад се буду враћали са бојишта окићени зимзеленом — ако смо им поља, њиве њихове запустили, оставили да се упарложе. како ли ће њима тек бити тешко на јуначкоме срцу и у брижној души њиховој, кад виде: да, док су нас они бранили из све снаге своје, — докле ми нисмо били кадри ни да њихове њиве узоремо и засејемо — а камо ли што друго. Сачувајмо се од те бруке и срамоте — јер вода може све да опере, само не може црн образ!

Ратни зајам.

По свој прилици су већ сви наши читаоци добили ону малу књижицу, у којој смо им растумачили ратни зајам. Као што нам је познато, већ су многи увелико почели да потписују ратни зајам и не варамо се ако тврдимо, да ће наше газде пожурити, да у свом интересу а и на корнст државе покажу, да им није мања пожртвовност од њихова јунаштва и вредноће им. У првом ратном зајму је било 75 постотака малих свота (50—150 круна), а то је изнело 20 и по милијона круна. И ту огромну своту из својих новчића сложише мале газде. Наша прва два зајма а

и немачки, само зато тако величанствено успеше, што су наше мале газде покупиле са дна долапа своје новчиће и доносише их на гомиле, на којима се слегло милијонима круна. И тако се је наш мали газда са успехом такмачио са нашим богатим гаванима, који милијоне уписиваху на зајам.

Зајам се може потписивати до 17. новембра. Према досадашњим потписивањем се може за сигурно предвидети, да ће овај трећи ратни зајам својом величином надмаштити пређашња два. А то толико исто значи, колико и добити једну врло велику битку.

Колико смо ми дознали, наше мале газде много учествују у овом зајму. Волели би смо, да можемо својим читаоцима саопштити имена свих малих газда, који потписиваху зајам, зато молимо све учеснике зајма, да нам јаве, колико су и где су се потписивали на зајам, да им донесемо имена у нашем наредном листу. У дневним листовима је пуно стотинама хиљада имена, па би смо и ми волели, да у нашем листу овековечимо наша имена. Његово Величанство краљ, надвојводе, црквени и световни велики достојанственици, поседници, банке итд., једном речи сви се синови наше миле домовине такмаче у бележењу ратнога зајма. Гроф Миклош Естерхази је сам узео за 40 милијона круна ратних обвезница. Ево како гаван учествује у зајму, но инак зато држави нису дражи његови милијони од новчића мањих газда. Не сакривајмо свој но-

вац, подајмо га држави, јер га моли! Потписујмо ратни зајам, јер нам је то у нашем најбољем интересу!

Огледало светскога рата.

За свих петнајест месеци рата мало је било таквих недеља, као што је била прошла. Догађаји су се овако гомилали: Ниш, Краљево, ове јаке љврђаве Србијине, пале су. Сви посматрачи светскота рата упрли су били очи своје у ова два јака утврђења. Услед пада Ниша, моћи ће Немци превозити своју војску ка Суецком Каналу, те тамо смртно ранити Енглеску и њезине колоније. Пад Кралева је белодано показао, да се српска војска не може да одапре аустро-угарској и немачкој војсци, које газе преко свију препона, те је у њезином продирању не може више нико зауставити.

Бугари и савезници освојили су већ више од две трећине земљишта Србијинога. — Срби су изгубили у месецу октобру: 13,567 момака, 52 топа и 25 машинске пушке, а од 1. до 7-ога новембра изгубили су 6930 људи, 36 топова, 3 машинске пушке и 12 бадача мина. Све је освојила наша војска.

У јужној Србији, крај Ниша, стоје

Бугари према српској главној војсци. Наш генерал Кевеш потискује Србе са севера у тако пусте крајеве, где српска војска не ће имати никакове хране, те ће или сви изгинути или ће се морати предати. То је признао и један српски војсковођа. Бугари су потукли Фравцузе, који су Србима пошли у помоћ, те ће се за који дан решити коначно судбина Србије. Њезина је пропаст сад већ извесна.

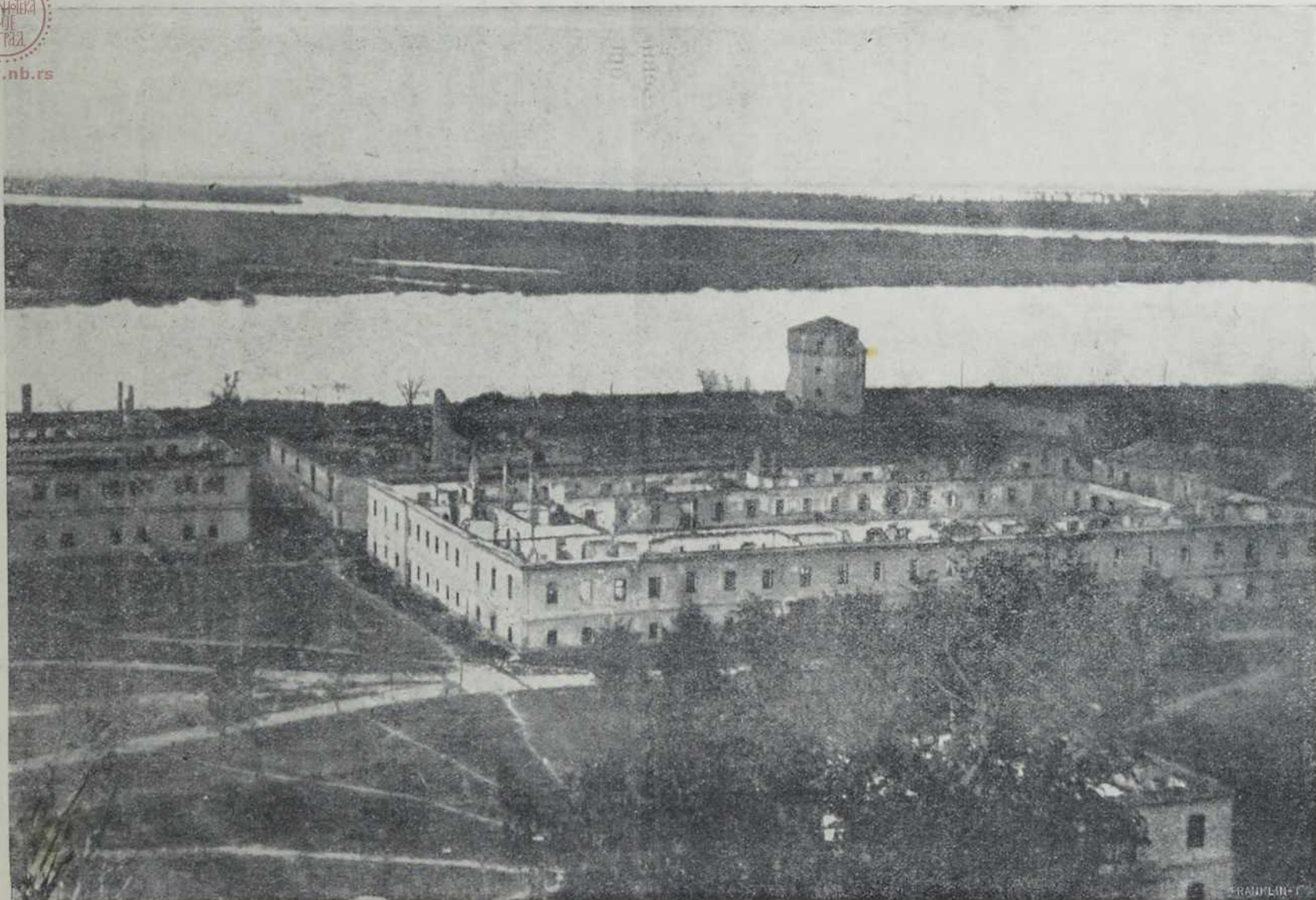
Руски нападај крај реке Стрипе одбили смо и заробили смо 50 руских официра и 6000 војника. Исто су тако потучени и Талијани, те их је хиљадама остало на бојишту.

Вредност сунцокрета. Како јављају из Берлина, наредило је министарство за јавне радње на понукање ратног одбора за биљевна и живинска уља и маст, да органи жељезничке управе и приватници сабирају зрно од сунцокрета и да га купују. Плаћа се килограм зрна од сунцокрета четрдесет пфенига. Баштовани и други нека скупљају по банштама и њивама зрело зрно од сунцокрета, па нека зрно предају жељезничким органима уз потврду примитка. Жељезничким предстојницима и влаковођама се наређује, да дају упуте и обавести. Ваља све одрасле и децу упозорити на вредност зрна од сунцокрета у садашње доба и опомињати их, да сунцокрет не ниште, јер се из зрелог зрна од сунцокрета добије добро уље. Учитељи се моле, да ученике у школи поучавају о вредности сунцокрета.

www.nb.rs

НАЦИОНАЛНА
БИБЛИОТЕКА

Београдске слике: Северни део Калимегдана са кулом Небојшом.

Беснило.

Беснило је нагла прилепљива болест. Проузрочитељ болести је непознат. Без еумње налази се у мозгу главе, у мозгу кичменице, као и у слини побеснеле животиње или побеснелог човека.

Беснило се јавља највише код паса, мање код других животиња као код мачке, говеда, свиња, лисице, вука итд. Код паса разликујемо две врсте беснила, наиме: 1. нагло беснило и 2. споро и тихо беснило.

Нагло беснило јавља се код угрижене животиње већ након два до пет дана. Угрижени пас је у почетку болести жалостан, врло бојазлив, те избегава сваку храну. Иза овог следи право стање беснила. Животиња постаје све више раздражљивија, радо хоће да уједе, те тражи само прилику, како би ујела, бежи од куће и од друштва, ужива у скитању; глас јој је промукао, канци су очију као и очи упаљене и кржаве. Овакова животиња избегава обичну храну, али зато гризе и гута сламу, дрвље, власи, земљу итд. У трећем стању болести, ако већ животиња није угинула, долња је чељуст као и задњи део тела узет, након чега брзо скапа. Угризе ли овако побеснела животиња човека, може и он побеснети. То беснило може тим

лакше настати, ако је уједом задата овећа рана или више рана, а при том озлеђен живац, а по готово ако ако се ране налазе на глави или у близини главе као на врату, лицу и ушима.

Трајање времена, док се развије болест, је различито; то све зависи, где су ране и како су дубоке те велике, те да ли су доста примиле отрова у се. Попречно узевши траје то три до пет месеци.

Знакови беснила код човека су следећи:

Болест ноћиње са опћим нерасположењем, главобољом, бесаницом и помањкањем прохтева. Често настаје грчевито кихање, по готово ако се ране налазе на лицу или на глави. Већ у почетку болести осећа болесник неко нерасположење према уживању воде као и осталих текућина, па често већ и при помисли, да мора гутати воду, чај, млеко, настају лаки грчеви у мишићима ждрела. На то развијају се грчеви у мишићима душника и дисалница, у мишићима трупла, те у рукама и ногама. Ови нападаји скопчани су са великим страхом и бојазни, при чем болесник нема доста даха, те изгледа као да ће се сваки час загушити. Ово је грозна слика за сваког оног, који двори болесника, те не може је никако заборавити, ако би опет једном у животу видио такав нападај код другог болесника. Ови грчеви настају рефлекторно услед најмање побуде као нпр. при покушају, да треба воду гутати, паче и при самом погледу воде. Грчеви трају неколико

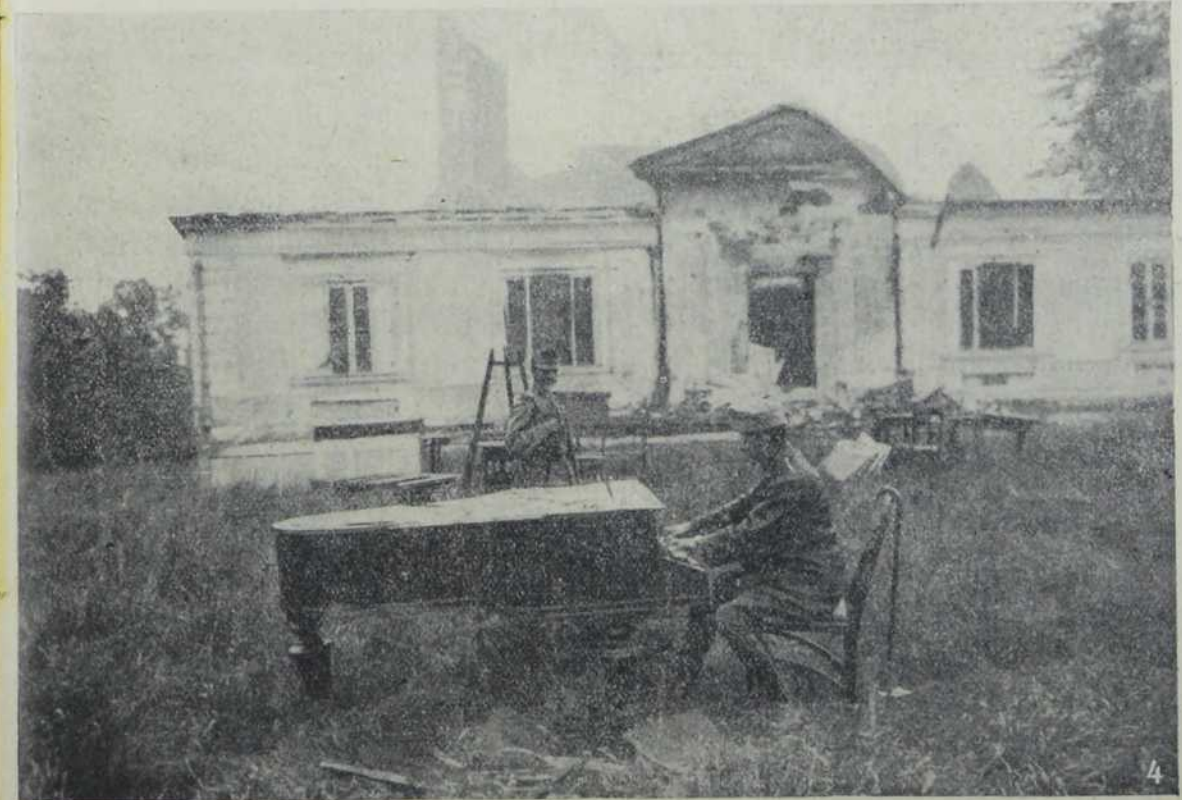
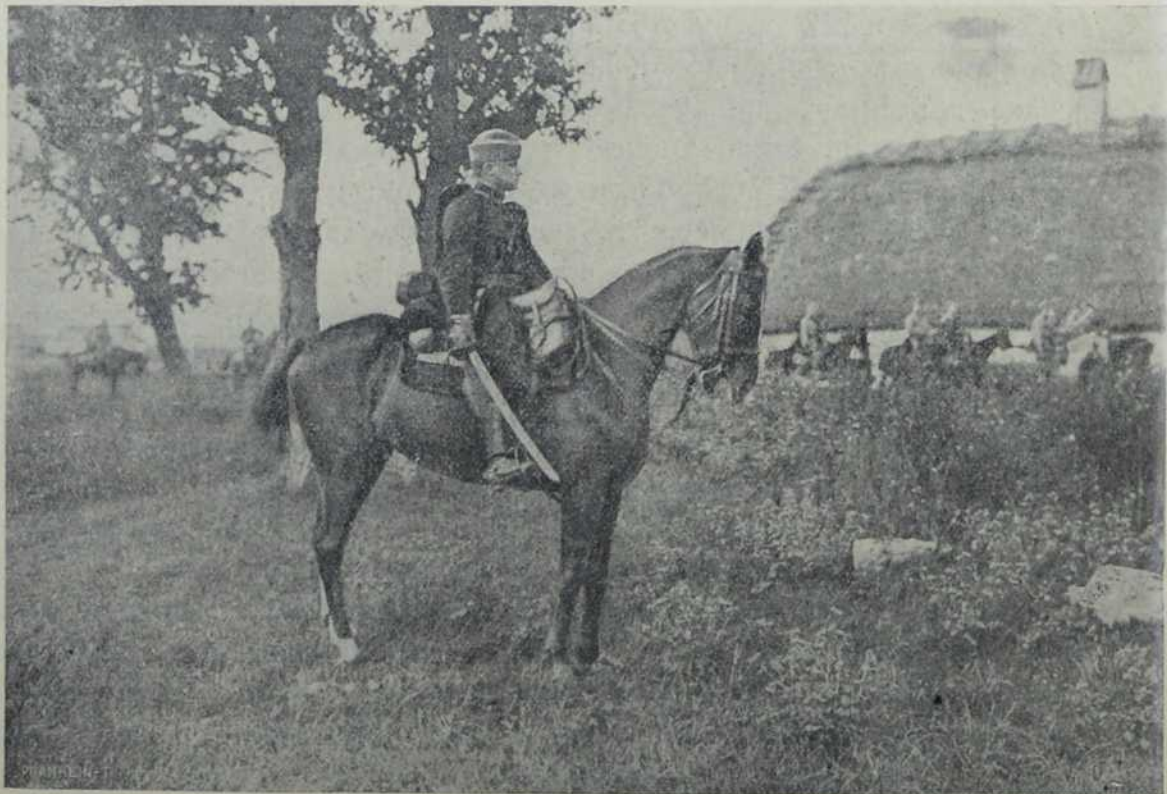
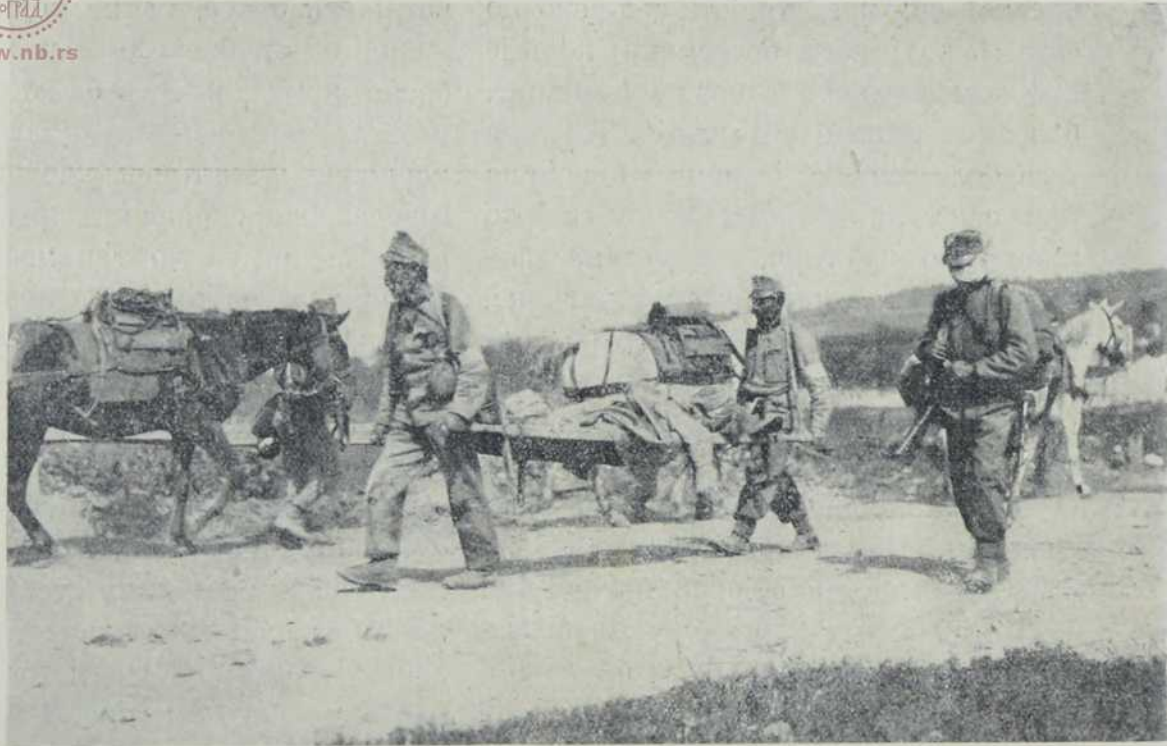
часака, али могу трајати и преко по сата. Узрујаност болесника постаје при том све већа, наступа бунцање, болесник бива све дивљији. Температура тела болесникова је нешто повећана при свим нападајима. Мучи га јака жеђ, грло му гори, а у устима развија се прекомерна бала и пљувачка. Већ у овом другом стунђу болести може да наступи смрт и то у грозним мукама, грчевима и боловима или болесник може да проживи још који дан, при чем грчеви почну попуштати. На место њихово долази узетост тела, која свршава смрћу. Изнимни је случај, да би који болесник преболио беснило, то би се морало сматрати скоро чудом. Дакле битни знакови болести били би: свеопће нераеположење, главобоља, помањкање прохтева, често кихање, узрујаност пред погледом воде као и сваке текућине, при чему настају грчеви у мишићима ждрела, грла, душника, душница, трупа, руку и ногу. Велико излучивање пљувачке и пене, страшна жеђ, укоченост тела, напакон смрт.

Лечење је побеснела човека скоро узалудно. Но тим не сме се он препустити својој судбини. Треба настојати, да му се бар олакшају болови. За то изврсно служе наркотична средства, као морфијум, клорал, затим наркоза са клороформом итд.

Профилактична средства за сузбијање беснела била би у првом реду: 1. Пси требају да носе брњице (Maulkorb). 2. Животиње, које одају сумњу, да су бесне или да би могле побеснити, треба одмах утаманили. 3. Жи-

вотиње као псе, мачке, које су угрижене од побеснеле или сумњиво бесне животиње, треба такођер одмах утаманили, док остале домаће корисне животиње као угрижена говеда, свиње, овце итд. треба држати растављене два до три месеца дана. Покажу ли за то време знакове беснила, треба их одмах утаманили. 4. Је ли се у једном месту појавило беснило, треба строго провађати тромесечну контумацију паса. 5. Је ли једна особа уједена од побеснеле или сумњиво бесне животиње, треба одмах раскужити рану усијаним жељезом, карболном или којом иначе лакоом киселином. Осим тога овакове особе треба чим пре отпремити у Пастеров завод у Будапешту, где ће се даље успешно лечити, е да не би оболеле од беснила. Методу лечења завео је Пастер: зато се овакови заводи и зову Пастерови заводи. Лечење у овим заводима обавља се помоћу уштрцавања становитог цеписа, што се добива из кичменог мозга мајмуна или кунућа. Уштрца ли се, наиме мајмуну разређени, мозак побеснеле шивотиње добивеио цепиво од овог мајмуна другом мајмуну, а од овог трећем мајмуну, затим четвртим итд., то цепиво постаје све слабије напротив цепиву других животиња. Уштрца ли се овако ослабљено цепиво псима, то не само да они не постају болесни, т. ј. бесни, него напротив постају имуни против болести, т. ј. буде ли овакав пас уједен од побеснелог пса, не ће оболети од беснила.

Пастер је међутим завео још једно-

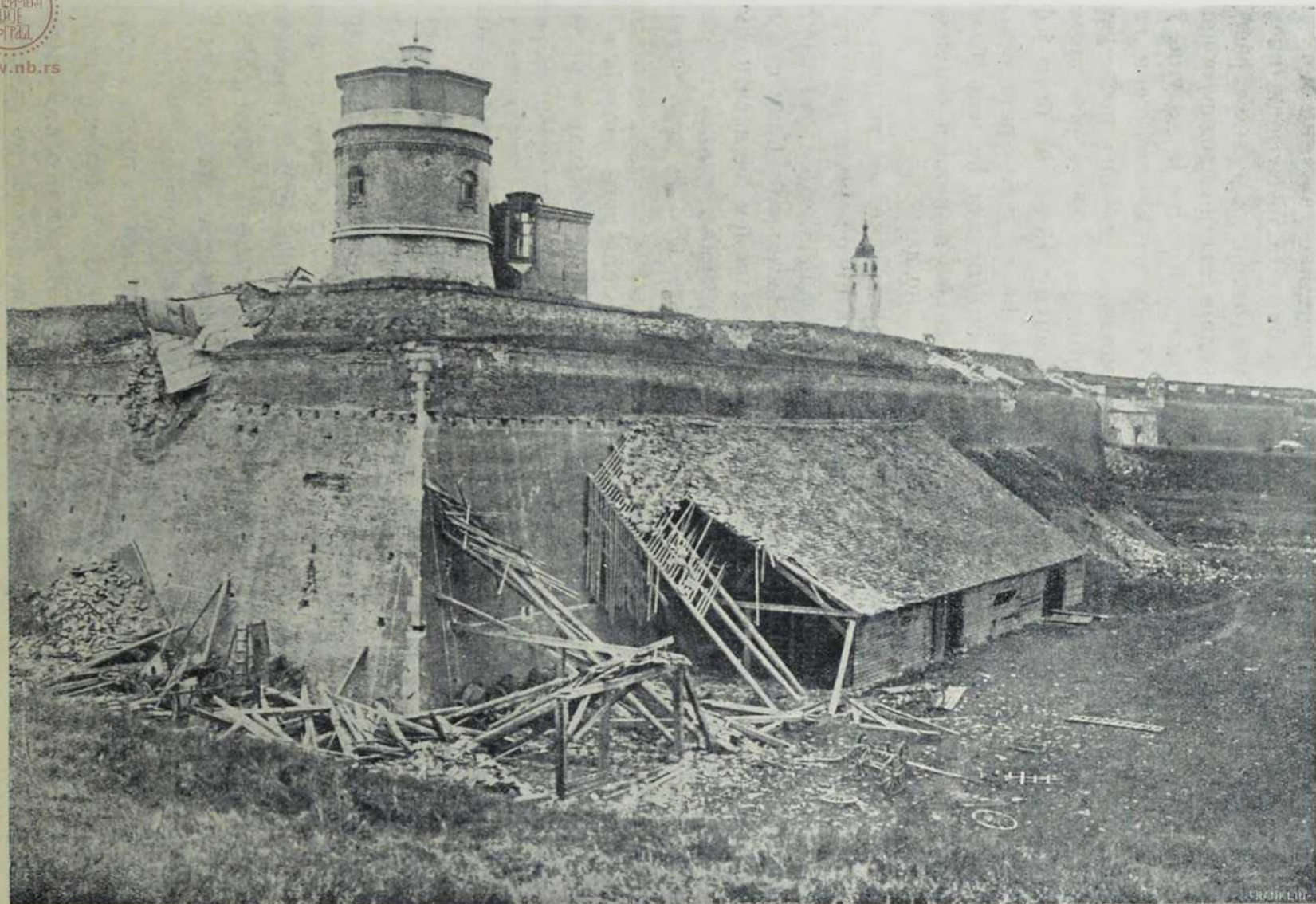
1. Иза фронта. — 2. Оправљен мост на Злата Липи. — 3. Капетан Фаркаш са својима. — 4. Поручник Ербар свира на својем гласовиру.

ставније и практичније добивање цепива. То се добива на овај начин: Мали комадићи мозга од побеснелога кунџа обесе се на сухоме зраку: кроз исушивање губи мозак мало по мало отров, што се у њему налази. Уштрца ли се ово на уметан начин добивено цепиво псу или мачки, па уштрца ли им се надаће цепиво, које пије посве изгубило [отров, па на то јаче и јаче, то такав пас или мачка постају имуни против болести, т. ј. не ће побеснити.

Ту је методу употребио Пастер код неколико хиљада људи, који су наводно били угрижени од побеснелих или сумњиво бесних животиња, уштрцавајући им од најслабијег цепива све јаче и јаче цепиво. Резултати су били сјајни. Једва је један проценат овакових особа оболео од беснила. Стога Пастерова метода лечења против беснилв може се врло препоручити. Је ли дакле једна особа угрижена од побеснеле или сумњиво бесне животиње, треба одмах да иде у Пастеров завод у Будапешту на лечење. Према постојећој наредби путни трошкови као и трошак за лечење подмирује се из земаљских средстава. Но успркос томе, многи појединац од нашег народа или неукости ради их из неког сујевеља не ће да се окористи овом заиста сјајном уредбом, ако га је несрећа задесила, да је угрижен од побеснеле или сумњиво бесне животиње. Многи радо трчи сеоском или каквом градском надриврачару на лечење, које је узалудно и које скупо плаћа. Није ли то безумно? Зар има смисла по-

давати се у руке једног човека, који уопће не зна, шта је беснило, а уз то можда никад није видео школе, где би бар нешто научио, шта је беснило и шта се има радити, да се не добије беснило? Па шта раде ови надриврачари? Они у првом реду пуштају угриженим особама крв испод језика; покажу ли се заметци штенаци у крви, то је пас, који је нагризао човека, био бесан; не покажу ли се заметци, пас није био бесан. Наравно, да ту фантазија гледе заметака игра велику улогу. Зар то није једна велика глупост? Затим надриврачари проматрају ране угриженог човека, те по изгледу ових рана суде, да ли је животиња, што је дотичног угризла, била бесна или не. Ја бих радо видео лечника, који је толико година учио медицинску знаност, да ће моћи по изгледу ране рећи: Ова рана потиче од побеснеле животиње, а ова не. Сваки би му се паметан човек у брк насмејао. Па ако то не може лечник потврдити, каао ће моћи знати надриврачар, који можда није ни основне школе видео. Стога треба манути се надриврачара. Је ли неко уједен од побеснеле или сумњиво бесне животиње, треба да одмах иде у за то одређене заводе на лечење, е да не би добио беснила. То се лечење мора безумно провести, ако је још по марвинском стручњаку расудбом лешине угинуле животиње белодано доказано, да је иста била болесна или бар да постоји сумња, да је могла бити бесна.

Стога, народе, мани се надриврачара, које скупо плаћаш, а немаш

Београдске слике: Једна кућа на Калимегдану.

од њих никакове користи; послушај оно, што Ти паметни људи светују, па не ћеш зло проћи.

«С. Л.»

Др. Ст. Кукрић.

СТОЧАРСТВО.

Стока за приплод.

Наш сељак већ одавно зна, да без сточарства нема рационалног економисања. Оно је темељ наше привреде. Ако темељ попусти, срушити ће се цела зграда. Ако нам узназадује наше сточарство, пропасти ће нам цела пољопривреда. Но сада, у овим ратним данима не смемо заборавити, да без јаког сточарства не може бити ни узорне пољопривреде.

Заварање би било, да мирне душе гледамо оно пустошење међу благом за приплод, које се данас дешава. Скоро сваки мали газда продаје своју кравицу, јер за њу добива добру цену, а млека може и од козе добити. Многи мисли, зашто се сада не би окористио добрим продајним ценама, када ће и онако после рата све бити јефтиније, па ће он већ купити себи за мање новаца још и бољу кравицу. Зато је данас на кланицама много приплодног блага. Ово пустошење нас баца у бригу. Учинили су потребне кораке у овом правцу и позване власти, али је опасност много већа а да би све ово доста било, да се злу на пут стане.

Саме газде морају увидети, да ће само они штетовати ако своје благо свако неразумно бацају на пијацу.

Ако ово поједине газде не могу да увиде, то би онда требао општински привредни одбор да сваком расту-мачи, да није саветно продавати приплодно благо. Истина је додуше, да је данас благо на великој цени, али ако ко мисли, да ће она после рата бити јефтинија, то ће се јако преварити у рачуну. Коњи ће бити јефтинији, јер ће се после рата силни коњи ослободити, али ће зато благо бити скупље, јер ће истог много мање бити.

Што се нас тиче, ми не можемо рачунати, да ћемо донети приплодног блага из Швајцарске, јер га ни онда не ће бити после рата. Сами смо на себе упућени, па ћемо се морати сами бринути да у земљи [накнадимо смањен број блага. Ово је врло велики задатак.

Рат може још дуго потрајати, а број стоке није бесконачан и не сме се догодити да нам благо још за рата нестане.

Мађарска Газдинска Задруга образује бесплатно сеоске задруге, газдинске кругове и арендашка друштва и даје бесплатна савета у свима задругарским пословима. Земљоделцима даје бесплатна упутства при куповању земље, те држи исказ земља, продаваца и купаца. Ко је рад земље да купи или да прода, нека ту своју намеру јави Мађарској Газдинској Задрузи. Адреса је ова: Budapest, IX., Üllői-út 25. szám.

Шећерна репа се може отпремати само у ткорницу шећера. Отпремање бива или жељезницом или лађом. У оправданим случајевима могу испод ове владине наредбе споразумно чинити изнимке министри трговине и пољопривреде. Ко се огрешти о наредбу бити ће кажњен са глобом до 600 круна.

Русија и писма заробљеника. У Русију се више не могу писати писма на мађарском језику. Стога они, који пишу својима у Русију, нека пошаљу своја писма на: Nadifoglyokat Tudósító és Gyámolító Hivatal, Budapest, IX., Üllői-út 1. Онда ће им се писма превести на немачки, француски или руски језик и одатле ће се отпослати у Русију.

Цена војничких ципела. Према ценама које је утврдило министарство рата војничке ципеле, за војску раде мали обртници по цену од 35—41 круну, по нару.

Полак милијона круна добитка на свињама постигло је властелштво грофа Алмашја, које је прошле јесени купило 2000 комада свиња за 200,000 круна. Сада их је продало за 1,600.000 круна.

Привредна обука немоћних војника. Првени Крст је решио, да у опоравним војничким одељима, оноравилиштима, болницама и по селима приреди за немоћне војнике предавања из привреде и изложки рационално зечарство и живинарство. Поред болница ће производити зеље, а запарложену земљу ће орати немоћни војници, који ће имати плугове са нарочитим седељкама.

Бир се не може узаптити. Бир, који припада у нарави свећеницима и учитељима не може се ни од које власти у оном износу, који је потребан за исхрану породица узаптити. Ако се то ипак учини, министар богочасти и наставе наредиће, да се тај зашт укина.

Споменик на Дрини. За време док су мировале војне операције дуж Дрине, нису мировале наше чете, које су онде биле тада смештене. Многа цеста, многи мост сведок су рада наших марљивих војника, који нису викли дангубити. Но нису они радили само цесте и мостове, већ су створили уметнички споменик, који ће потомство сећати на овај рат. На преко 1000 м. високој клисури, што се готово окомито диже из Дрине, а види се из Србије и Црне Горе, седи двоглави орао, крила је разацио као да ће полетети, а панце је чврето утиснуо у пећину, те гледа према непријатељској земљи; будна стража против навале на домовину. Орао је изведен од армираног бетона, а висок је преко пет метара, те се из велике даљине јасно разабире изнад свих околних брда. Све је то дело кипара-рачунареког потчасника Јосифа Урбања и његове 12. сатније 27. пучкоусташке печачке пуковније.

Путовање и боравак на подручју ратне луке Пуљ (Pola). За улаз и боравак у поменуто подручје нужно је, да си сваки путник — осим већ иначе прописане исказнице — прибави још посебну дозволу од ц. и кр. ратног министарства, односно одељења ратне морнарице реченог министарства (k. u. k. K. M. Marinesektion), или од заповедништва војске (Armeekommando) и војно-етапног заповедништва (Armee-Etappenkommando) или заповедништва ратне луке (Kriegshaffenkommmando) у Пуљу.

Војничке особе, које путују са службеним исправама (ходним листом, превозном исказницом, отвореним налогом итд.) не требају посебне дозволе.

Књижевна вест. Изишао је из штампе „Пријатељ Народни“, први српски календар за год. 1916. Повећан је и велик је седам табака велике осмине, а доноси уз поучну и забавну садржину још и 32 лепе слике из данашњег рата. — Уредио га је и ове године Чика-Стева. — Цена му је 60 филира и поручује се у Наклади Франклиновога Друштва (Budapest, Egyetem-utca 4.).

ЗАБАВА

Како данашњи султан живи и станује.

У палати Долма-Багџе налази се доста велика галерија уметничких слика. Међу овима се налазе и слике бивших султана у разним величинама и разним положајима. Ту је Абдул Меџид, отац данашњег султана, султани Мехмед фатих, освајач Цариграда и Селим Јанус, освајач Египта, па султан Абдул Азис, са немирним, страшним цртама лица, Абдул Меџид, са тамним очима, мекана израза у лицу осветљена племенитошћу.

Султан Мохамед V. најмлађи је син султана Меџида. Као млад човек поштеђен је од искушења, која долазе у власти, но зато је дуго поживио и осећао, затворен и одсечен од света од султана Абдул Хамида. Огорчење, неповерљивост и интригирање. Па ипак све то није оставило на лицу данашњег султана ни једног трага. И данас као и пре, није похлепан за влашћу, није осветљив, не црпи ласкаваца, а не трпи, да се у његовој присутности куди и грди његов брат Абдул Хамид.

Дуге године затвора нису га удаљиле од људи. Има много појава, које говоре о његовој срдачности према људима. Кад је скоро лежао болестан, неговале су га немачке болничарке. Никада им није дао стајати крај кревета, него је редовно добродивно рекао:

— Отур куму! (Седи јањешце!)

Његов врховни гардеробијер Сабит бег, који је уз њега већ од младих година, ужива због своје веселе шале, султанове симпатије.

Потребно је навести као сведоке и просторије у палати Долма-Багџе, које не говоре о сјају и раскоши.

Када се ступи у радну собу султанову, одједанпут ишчезава сав сјај ове дивне палате у грађанској удобности, којом се султан опколио. Зидови су голи, без слика. Но зато скупи дар природе, Боспор под прозорима, надомешта сјај и раскош, све слике.

Перо, којим султан пише, није златно, него обично у једном комаду, наслоњено на

слонову кост. У средини себе стоји мали писаћи сто. На столу леже две књиге, украшене арабескама, у црвеној, зеленој или светло златној боји. То је куран.

Султан, који лети станује у Јилдизу, има при руци мали атлас са многобројним мапама, па карте генералног штаба, које су навучене на свиљу и спаковане у картоне од коже. Но све то није никаква храна за душе истока, које жуде за романтиком. То су ходници, који воде у просторије, о којима маштају многе главе, просторије одевене од света и испреступне свету. Има ту још ствари, о којима се могу причати нежне приче, но никада се не може доћи до правог значења тих ствари. То су тајне, које остају неоткривене.

У радној соби данашњег султана, у којој нема ни дивана, ни нармиле, упада у очи дво модерне ствари, топломер и мали сат у најмодернијем стилу.

Покрај радне султанове собе намештен је леп салон. Килими и јастуци, на чему султан клања, говоре о побожности најпрвог муслимана.

Просторије за купање и умивање потпуно су у правом турском стилу, а стоје на располагање само султану. Зидови су од алабастра. Огледала или чега другог нема нигде. Прва одаја, парна бања, потпуно је празна, у другој има неколико када за купање, а поред њих душеви за хладну и топлу воду.

И јела, која се готове за султана, сва су по турски. Он једе или у харему, где је и његова спаваћа соба, или у соби, где се једе, која је без икаквог сјаја и раскоши. Једе се на једном столу. Говори се, да султани кад-када једе јела европска: пилиће и фазане, што му је препоручио врховни ратни маршал фон дер Голц-паша. То су султану препоручили и леџници, јер су европска јела лакше пробављива, а то много вреди здрављу султана.

Да је султан добро оздравио и да се сада добро осећа, о томе сведочи чињеница, да се султан скоро извезао и да је јако добро изгледао. За време рамазана оперирао га је немачки хирург проф. Израел. Операција је добро успела, но султан се морао после тога чувати. Зато је морао да изостане од мно-

тих рамазанских и бајрамских свечаности. Бајрамске свечаности провео је у малом кругу својих достојанственика. Међутим је султан удовољио националним дужностима, ишао је на селамик и примио је поклицаре. Но прави знак његова оздрављења био је султанов захтев, да се извезе у долину Фламур.

У претпоследњи петак, после молитве у малој џамији Хамидије, извезао се султан у отвореној кочији на стрмо брдо Јилдиз. На челу је јашио крилни побочник. За кочијом је ишло више коморника и дворских чиновника. У прекрасном киоску уз Мраморног мора, који још више пољепшава убаву долина е липама, провео је султан неколико сати.

Султан је поделио дан врло практично, сходно здрављу. У девет сати иде спавати, а у пет сати изјутра устаје. Ма да султан пије много црне кафе и много пости, ипак није нервозан. Његова животна воља потпуно је неослабљена. Баш пред операцију рекао је, да он мисли, е ће преварити оне, који желе његову смрт. И срећом тако је и било.

Професор Израел, кога су богато обдарили султан и његова два сина, рекао је пре одласка, да ће султан дуго живети.

«Сар. Лист».

КОВЧЕЖИЋ.

Шта стаје Европу наоружање.

На сувоземну војску троши годишње: Русија 1,060 милијона марака. Немачка 940 милијона, Француска 760, Енглеска 565, Аустро-Угарска 450, Италија 340, а остале државе укупно 700 милијона, свега: 4,810 митијона. — На флоту своју троши Инглеска 900, Немачка 460, Француска 360, Русија 360, Италија 180, Аустро-Угарска 120, а остале државе 120 милијона годишње — свега: 2,500 милијона марака.

Дакле Европа троши укупно на сувоземну војску и флоту годишње свега седам милијарди и 310 милијона марака или девет милијарди и 150 милијона франака.

Ово су заиста нечувено огромне своте, па замислимо шта може да стаје Европу овај, до сада нечувени светски рат?

Састанци за нашу потпорну благајницу.
Врло нагло расте број оних, који су похитали да осигурају себе и своју породицу код радничке потпорне благајнице. По свима крајевима уземљи прже се састанци, на којима се држе соучна предавања о користима потгорне благајнице и тим приликама де уписују за чланове врло многи, који мисле и на сутра, на своју будућност.

Одговорни уредник: ЧИКА-СТЕВА.

Идаје: Franklin-Társulat,
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

ОГЛАСИ

Болови у прима престају од бола утишавајућег «Елиза елуида». Признато најбоље средство за трљање. 12 стаклади франка стаје 6 круна код Feller V. Jenő Stubica, Centrala 31 (Zagreb m.). Има преко 100.000 захвалница и лекарских препорука. Тако исто хвале и Фелерове ребарбара «Елиза пилуле» за пролив 6 пакета стаје франко 4 K 40 ф. 5643 (v)

**Огласи се примају
у наклади**

ЊИВЕ

**Budapest,
IV., Egyetem-u. 4.**

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Преплатна је цена недељном, илустрованом, ратарском листу Њиви само 3 круне годишње. Поред ове малене претплатне цене добијају наши поштовани претплатници календар на дар, као божићни поклон Њивин — читаоцима.

Кад смо пре седамнаест година основали ратарски недељни лист Њиву нагласили смо: да смо ради да листом овим по јефтину цену уносимо у српску ратарску кућу здраву и корисну поуну, да забавним начином поучавамо српскога ратара корисноме знању и умењу — зарад његова свестрана напретка а у времену, у коме се свако живи отима да напредује. — Прелистајте нашу Њиву од године 1898. па до данас, па ћете се уверити из сваког ретка: да смо се поштено трудили, да се приближимо циљу, који смо истакли. Велики и неочекивани одзив, којег је стекао лист наш међу српским ратарима за ових седамнаест година излажења свога ободрава нас, да принемо из све снаге и даље: да наша Њива буде из дана у дан све боља и лепша, а тиме српскоме ратару милија. — У то име излазиће Њива и од сада са овим подесним насловом сваке недеље једанпут, на целом табаку овако лепе глатке артије, урешена лепим и одабраним сликама и доносиће у свакоме броју: поуке из пољоделства, воћарства и из сваке друге гране кориснога рада; учиће ратаре пчеларењу, гајењу стоке и пернате живине; извештаваће га о новостима у народу и држави, казиваће му шта бива по свету; саопштаваће му земаљске и државне законе и уредбе; поучаваће га у разним важнијим грађанским пословима; одговараће на његова питања и упутиће га како да се помогне у својој нужди и потреби. — Овако лепо урешен, јефтин, забавно-поучни, недељни лист као што је наш лист Њива, — снажиће Србина ратара у борби живота за његов опстанак и напредак. У то име молимо све Србе ратаре који радо читају и читањем се пријатно забављају и поучавају: да се претплате на Њиву одмах од првих бројева, а ми ћемо им лист слати тачно и уредно. Лист је наш јефтинији и од погачица, зато га нико не може добити на вересију. — Претплата се шаље на адресу:

A Nyiva kiadóhivatalának Budapest, IV., Egyetem-utca 4.